

Expunere de motive

În urmă cu 500 de ani în Anglia apăreau primele uniforme școlare. Rolul acestora era acela de a diminua diferențele dintre clasele sociale și de a favoriza integrarea elevilor provenind din familiile sărace. Școala Christ's Hospital dintr-o suburbie a Londrei păstrează până astăzi același model de uniformă școlară ales încă din 1552. Pe bună dreptate se poate spune ca uniformele elevilor acestei școli sunt cele mai vechi uniforme școlare din lume.

”Uniforma arată că ești parte a unei organizații, iar faptul că o purtăm este semn că suntem uniți de un scop. Uniformele îi fac pe elevi să simtă că sunt membri ai unei anumite școli și creează identitatea particulară a fiecărei instituții de învățământ”, a afirmat directorul Academiei Neale-Wade din Cambridgeshire, Anglia, pentru publicația engleză *The Guardian*.

În România, uniformele școlare au o tradiție neîntreruptă încă din secolul al XIX-lea și până în zilele noastre. Primele uniforme școlare de pe teritoriul României au apărut la Turnu Severin în 1897. Ulterior, prin reforma la scară largă a învățământului, implementată de Spiru Haret, obligativitatea purtării uniformelor școlare s-a extins la nivel național.

În perioada interbelică, purtarea uniformei școlare era un motiv de mândrie pentru elevii români, datorită sentimentului de apartenență la o comunitate prestigioasă de tineri studioși. Acestui sentiment i se răspundea, din partea societății, cu respect și admirație.

Ulterior, ca efect al introducerii uniformelor școlare inspirate din modelul sovietic, sentimentele de mândrie și de apartenență la o comunitate studioasă s-au degradat în timp, astfel că, la sfârșitul anilor 80, elevii aveau o atitudine ostilă față de uniformă și conformism.

În țara noastră nu au fost efectuate studii sociologice și pedagogice pe tema uniformelor școlare. De altfel, chestiunea nu a fost tratată științific în studii de specialitate pedagogică. Studiile și sondajele finanțate și efectuate de-a lungul timpului în țările vest-europene și în Statele Unite ale Americii au pus în evidență cu predilecție avantajele purtării uniformei școlare, cu deosebire pentru elevii din clasele mici. În acest sens, specialiștii în pedagogie școlară consideră că aceasta ar diminua diferențele de statut economic și social și ar contribui la eliminarea situațiilor penibile în care copiii se simt frustrați de modul în care se îmbracă. Conform unui studiu american, 83% dintre profesorii chestionați consideră că o uniformă școlară bine aleasă poate preveni bullying-ul pe tema înfățișării sau a situației economice. Un alt avantaj economic pentru părinți îl constituie faptul că cheltuielile legate de procurarea uniformei școlare au loc, de regulă, o dată pe an, astfel că părinții nu vor mai fi nevoiți să reînnoiască frecvent garderoba de școală a copiilor. La aceasta se adaugă faptul că este eliminat astfel stresul copiilor (dar și al părinților) de a decide zilnic cu ce să se îmbrace, precum și a tentației de a purta la școală o vestimentație excentrică, din tendința specifică vârstei de a epata în fața colegilor sau de a se impune în fața acestora.

Profesorii apreciază că portul uniformei școlare contribuie la disciplinarea elevilor și la creșterea capacității de concentrare a acestora. Statistic, ”elevii sunt mai atenți, ascultă mai bine, nivelul de zgomot este mai mic, iar timpul irosit la începutul fiecărei ore, înainte de predare, este mai redus”. Un studiu desfășurat la Universitatea

din Houston a demonstrat că rezultatele la testele aplicate unei școli de fete au crescut cu până la 3% după introducerea uniformelor școlare. De asemenea, s-a demonstrat că rata medie de absență pentru elevele din ciclul gimnazial și din liceu a scăzut cu 7% după introducerea uniformelor. Politica fermă în sensul purtării uniforme școlare a avut ca efect îmbunătățirea ratei prezenței și pe cea a absolvirii în cadrul mai multor școli districtuale din Ohio. În Albuquerque, după introducerea uniforme, referatele legate de disciplină s-au redus de la 1565 în primul semestru, la 405 în cel de al doilea.

Sentimentele de apartenență și de mândrie pentru comunitatea căreia îi aparțin elevii par să îi determine pe părinți și chiar pe elevi să insiste în favoarea păstrării uniforme școlare individualizate, definitorii pentru instituția respectivă de învățământ. Un studiu efectuat de Universitatea Oxford Brooks demonstrează că purtarea uniformelor școlare contribuie la dezvoltarea unui sentiment de mândrie școlară. Un alt studiu, desfășurat în cadrul a peste 1000 de școli din Texas, a concluzionat că elevii care poartă uniforme școlare au o percepție pozitivă mai puternică asupra apartenenței la o comunitate școlară în raport cu cei care nu poartă uniforme.

Purtarea uniforme școlare are ca efect reducerea nivelului de violență și agresivitate în rândul copiilor. După introducerea uniforme, conform datelor furnizate de poliție, rata incidentelor violente din școli a scăzut cu 34%, numărul bătăilor între elevi s-a diminuat cu 51%, incidentele cu tentă sexuală s-au redus cu 74%, posesia de droguri, cu 69% și actele de vandalism cu 18%. S-a demonstrat statistic că purtarea uniforme școlare a determinat cu 12% mai puține incidente legate de armele de foc și cu 15% mai puține incidente legate de folosirea drogurilor, în raport cu școlile în care nu se purtau uniforme. Din punct de vedere practic, uniformele îi împiedică pe elevi să ascundă arme în îmbrăcămintea largă. Conform cercetărilor efectuate în cadrul centrului de studiere a agresivității și a efectelor acesteia, care funcționează în cadrul Universității din Syracuse, purtarea uniforme școlare îi ajută pe elevii care întâmpină dificultăți în ceea ce privește integrarea școlară să simtă că beneficiază de sprijinul comunității, iar "problemele de comportament s-au manifestat prin acțiuni mai puțin grave".

De altfel, purtarea uniforme ajută semnificativ la "vizualizarea" și identificarea cu ușurință a "intrușilor" care pătrund în școală.

Principalii oponenți ai purtării uniforme sunt, evident, elevii. Studiile efectuate demonstrează că peste 80% dintre elevii din Marea Britanie și peste 90% în Statele Unite ale Americii se opun uniforme școlare.

Argumentul economic este un alt factor de care trebuie ținut seama în luarea unei decizii pe această temă: uneori purtarea obligatorie a uniforme școlare poate fi mai costisitoare decât purtarea hainelor obișnuite, deoarece există posibilitatea ca furnizorii acestora să fie limitați ca număr, iar lipsa concurenței să determine menținerea unor prețuri destul de ridicate. Tot astfel, impunerea unui sistem de uniforme propriu fiecărei unități de învățământ are ca efect creșterea costurilor învățământului "gratuit" de care se presupune că beneficiază elevii. De altfel, oponenții uniforme susțin că majoritatea școlilor care implementează politica uniformelor obligatorii sunt poziționate în cartierele mai sărace.

Un alt argument în favoarea neintroducerii uniformelor școlare îl constituie limitarea liberei exprimări a elevilor în materie de vestimentație și promovarea conformismului. Se consideră astfel de unii pedagogi școlari că a permite elevilor să-și aleagă ținuta vestimentară este o formă esențială de liberă exprimare, prin care li se

transmite un mesaj de încredere, că școala îi consideră persoane înzestrate cu înțelepciunea și maturitatea necesare pentru a alege o vestimentație decentă și potrivită vârstei. Cu predilecție, adolescenții simt nevoia să își exprime emoțiile, pasiunile și gusturile artistice prin intermediul articolelor de îmbrăcăminte sau a frizurii. Specialistul în educație Erik Erikson susține că adolescenții privesc hainele ca pe un mijloc de exprimare și identificare, iar căutarea identității personale este o etapă fundamentală a tranziției de la adolescență la viața de adult. Statistic, elevii obligați să poarte uniformă sunt mai conștienți de propriul aspect fizic decât cei cărora li se permite să se îmbrace așa cum își doresc, în limitele decenței. Poate fi jenant pentru copii și, mai ales, pentru adolescenți să fie obligați să poarte o vestimentație care nu li se potrivește și, deci, care nu îi avantajează. Regula ar fi că uniforme sunt concepute pentru a arăta bine pe elevii cu o constituție fizică medie și atunci, pe cale de consecință, ele ar dezavantaja pe cei cu o constituție slabă sau, dimpotrivă, pe supraponderali.

Obligativitatea conformării cu unele standarde convenționale legate de vestimentație nu ar trebui să aibă legătură cu procesul educativ. Psihologii susțin că copiii care sunt constant judecați după aparențe au un respect de sine redus și o atitudine negativă față de școală și de învățatură, iar trimiterea copilului acasă pentru că nu poartă uniforma sau pentru că s-a abătut de la codul vestimentar al școlii are, de asemenea, un puternic impact negativ asupra acestuia.

Credem că elevii, profesorii și pedagogii, societatea românească în general, ar trebui să analizeze cu seriozitate și responsabilitate degradarea continuă a rezultatelor la învățatură ale elevilor români din ultimii ani, pierderea treptată și sigură a prestigiului școlii românești și a produsului acesteia, generația viitoare. O decizie privind purtarea sau nu a uniforme școlare de către elevii din învățământul de stat nu va aduce cu sine, prin ea însăși, recăpătarea prestigiului învățământului nostru, îmbunătățirea performanțelor academice ale beneficiarilor lui sau restabilirea respectului față de școală, corpul profesoral, colegii sau comunitate. A pune însă în balanță avantajele și dezavantajele purtării uniforme școlare, cu înțelepciune și luciditate, poate fi un prim pas către normalizarea procesului educativ. De altfel, practica școlilor românești din ultimii ani demonstrează că elemente ale purtării uniforme sunt utilizate și, mai mult, agreate de copii și de părinți. În unele școli private, inspirate după modele occidentale, purtarea uniforme este obligatorie și are ca scop creșterea respectului de sine al elevilor și integrarea în cadrul comunității studioase de care aparțin.

Reprezentanții partidelor politice și-au asumat, prin semnarea Pactului național pentru educație, asigurarea, din alocarea bugetară anuală, a minimum 6% din Produsul Intern Brut pentru educație, pentru a așeza sistemul de educație pe o temelie financiară solidă, pe durată medie și lungă. Pactul garantează actorilor implicați în procesul de învățământ că regulile pe baza cărora funcționează acest sistem nu se vor schimba anual și că va fi finanțat constant în funcție de obiective clare și asumate transparent, de rezultate și indicatori de performanță stabiliți clar și distinct pentru fiecare nivel de educație. În anul 2020, pentru învățământ au fost alocați 3,4% din Produsul Intern Brut, procent în creștere față de nivelul anului anterior.

Prezenta propunere legislativă reglementează introducerea și purtarea obligatorie a unei ținute vestimentare reprezentative de către elevii din învățământul obligatoriu de stat. Totodată, sunt prevăzute și condițiile legale pentru ca autoritățile locale, inclusiv cele care folosesc forța publică, să poată sprijini eficient efortul părinților și al școlii în acest sens. Pentru acoperirea costurilor uniformelor școlare pentru cele aproximativ 2 milioane de elevi din învățământul obligatoriu de stat, propunerea legislativă prevede acordarea anuală a unei sume de bani necesare, din fondurile Ministerului Educației și Cercetării, care se atribuie în cote egale în fiecare semestru. Această sumă reprezintă 1,82% din bugetul Ministerului Educației și Cercetării, și apreciem că poate fi suportată, pentru anul școlar următor, din acest buget.

Supunem dezbaterii și adoptării de către Parlament prezenta propunere legislativă.

Inițiator,

Senator Lucian Iliescu

Prințesa Charlotte și
Prințul George

Prima zi de școală la
THOMAS'S
BATTERSEA

COLEGIO
LEONES

Quinta Espinosa

29
5

TRANSYLVANIA
COLLEGE
(Cluj)

5